

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 1 از 4	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست			
	☐ مشترب	☐ فوق العاده	☒ عادی	
	محل جلسه: ساختمان شماره ۱ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۶ / ۲ / ۱۴۰۳	رئیس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۸	

دستور کار جلسه:

✓ گزارش آخرین وضعیت منابع آب استان در سال ۱۴۰۳ توسط مدیر عامل محترم شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی

❖ اهم موارد مطرح شده:

«محمد علایی»، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست: مسئله آب ناشی از عدم اعطای مالکیت آن به مردم است. اگر مباحث مالکیت، مدیریت، بازار و اقتصاد آب مرتفع گردد، مسئله آب به خودی خود حل شدنی است. در غیر این صورت، این وضعیت به قوت خود باقیست. به نظر می‌رسد در صورت نقش‌آفرینی تشکلهای کشاورزی در بحث مدیریت آب، می‌توان امید داشت که افزایش بهره‌وری در این حوزه را شاهد باشیم. بر این باوریم که مسئله آب در خراسان رضوی قابل حل است؛ اما نباید اجازه دهیم که این مهم مشمول مرور زمان شود؛ چرا که در آن صورت دیگر قابل حل نخواهد بود؛ لذا در اجرای این طرح و سند بایستی تسریع شود.

نقش اتاق بازرگانی در مثلث مدیریت مشارکت، اقتصاد آب و بازار آب باید مشخص گردد. باید اقتصاد آب را جدی بگیریم؛ چرا که وقتی مردم مالک آب باشند، بر بهره‌وری آن متمرکز می‌شوند؛ در غیر این صورت هیچ تمایلی به افزایش بهره‌وری نخواهند داشت. تحقق این مهم، نیازمند اراده دولت و مجلس شورای اسلامی است.

نصب کنتور بر روی تمامی چاه‌ها، کاهش سرانه مصرف با مدیریت آبفا، تبلیغات رسانه‌ای در خصوص جدی بودن مسئله آب و... از مهم‌ترین مسائلی است که توسط مسئولان باید در دستور کار قرار بگیرد.

کاهش چشمگیر ظرفیت آبی موجود در سدهای استان

«محمدعلی نعمت نژاد»، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: علیرغم این که میزان بارندگی در سال جاری به مقدار قابل توجهی نبوده؛ اما بارش‌های اخیر تاثیر مطلوبی در حوزه کشاورزی و دامداری داشته است. با همه اینها بر این باوریم که عدم برداشت از چاه‌ها، به تغذیه آبخوان‌ها کمک خواهد کرد. بارندگی تجمعی سال آبی جاری تاکنون، معادل ۱۴۸ میلی متر بوده؛ این در حالی است که بارندگی تجمعی سال آبی گذشته در بازه زمانی مشابه، معادل ۶۹.۵ میلی متر بوده است.

حجم مخازن سدهای استان را در بلندمدت ۱ میلیارد و ۵۰۰ میلیون متر مکعب است. حجم کل مخزن سد «دوستی» معادل ۱ میلیارد و ۲۲۲ میلیون متر مکعب و حجم مخزن امسال تنها ۸۷.۶۴ میلیون متر مکعب می‌باشد؛ این در حالی است که حجم مخزن در سال قبل ۱۵۲.۸۵ میلیون متر مکعب بوده است. همچنین ۷ درصد از این مخزن هم اکنون پر شده است که در سال گذشته این میزان معادل ۱۳ درصد بوده است. درصد پر بودن هر یک از سدهای «طرق»، «کارده»، «ارداک» نیز به ترتیب معادل ۱۳ درصد، ۱۴ درصد و ۲۲ درصد بوده است که نسبت به سال گذشته کاهش بسیار چشمگیری داشته است. برنامه‌های ما، ادامه مسیر و رویکرد سال‌های گذشته است؛ چرا که ریل‌گذاری برنامه‌ها در این زمینه، در سال‌های گذشته انجام شده است. به عبارتی واضح‌تر، پروژه‌هایی را در کنار سند سازگاری با کم آبی و طرح تعادل بخشی در دستور کار داریم و بایستی ادامه دهیم. شرایط اقلیمی استان به گونه‌ای است که این پروژه‌ها لازم‌الاجراست. انسداد چاه‌های غیرمجاز یکی از اقداماتی است که شرکت آب منطقه‌ای در آن پیشرفت خوبی داشته است؛ چنان که از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۱، ۱۶ هزار و ۳۳۴ حلقه چاه غیرمجاز با حجم ۳۵۴ میلیون متر مکعب و در سال ۱۴۰۲ یک هزار و ۶۱۵ حلقه چاه با ۳۲ میلیون متر مکعب مسدود شده است. در حال حاضر نیز ۶ هزار و ۹۳۸ حلقه چاه غیرمجاز با حجم ۱۳۸ میلیون متر مکعب شناسایی شده است که آمادگی داریم در حوزه انسداد آن‌ها با همکاری ارگان‌های ذی‌ربط وارد عمل شویم.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 4	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست		
	☐ مشارکتی	☐ فوق العاده	☒ عادی
	محل جلسه: ساختمان شماره ۱ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۶ / ۲ / ۱۴۰۳	رئیس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۸

اینکه بیش از ۹۷ درصد چاه‌های کشاورزی واجد شرایط در استان، مجهز به کنتور هوشمند است. در حوزه مدیریت مشارکتی از ظرفیت بهره‌برداران در حوزه کشاورزی به خوبی استفاده کردیم، البته این روند از سال ۱۳۹۵ آغاز شده است. چنان که ۳۰ تفاهم نامه در این حوزه در سطح استان به امضا رساندیم. در حوزه رودخانه‌ها نیز اقدامات خوبی در خصوص رفع تصرفات و مطالعات تعیین حریم و بستر رودخانه‌ها صورت گرفته است و امید می‌رود با اتمام قراردادهای منعقد در این زمینه، طرح بهبود رودخانه‌ها به نتیجه برسد.

برخی پروژه‌های انتقال و تامین آب در سطح استان در حال انجام است که شاخص‌ترین آن مربوط به انتقال آب از دریای عمان است؛ این طرح تاکنون ۱۵ الی ۱۶ درصد پیشرفت داشته؛ انتقال آب از هزارمسجد نیز پروژه ضروری دیگری است که فعال بوده و در صورت تامین اعتبار، تونل انتقال آن راه‌اندازی خواهد شد و در نیمه اول سال بحث قراردادی آن نیز انجام خواهد گرفت تا بدین ترتیب بخش‌های انتقال آب را در فاز یک به تصفیه خانه شماره ۳ متصل کنیم. مباحث مربوط به تصفیه‌خانه‌ها نیز در کانون توجه شرکت آب منطقه‌ای است. علاوه بر این طرح ذخیره‌سازی «سد شوربچه» با پیشرفت فیزیکی بیش از ۵۰ درصد همراه بوده و این پروژه نیز فعال است. بحث پروژه‌های تامین اضطراری آب شرب مشهد نیز دستور کار است و شرکت آب منطقه‌ای خراسان در حوزه پروژه شرق مشهد نیازمند همکاری تشکل‌ها، اساتید دانشگاه، بخش خصوصی و اتاق بازرگانی است. طرح تامین آب شرب مشهد در افق بلندمدت سال ۱۴۲۰ در سال ۱۳۹۵ به تایید آب و فاضلاب کشور رسیده است.

پیشنهاد اجرای مصوبه وزارت نیرو در حوزه مدیریت آب در کشف رود

«کامران داوری»، عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد. مسئله آب تشدید خواهد شد مگر آن که تفویضی در حوزه حکمرانی اتفاق بیفتد که مقدمه آن مدیریت مشارکتی خواهد بود. قانون اساسی در فصل ۷ بر ظرفیت شوراها تاکید داشته است که این مساله به تمامی شوراها تسری پیدا می‌کند. چنان که در اصل ۱۰۳ قانون مذکور قید شده است استانداران، فرمانداران و بخشداران ملزم به رعایت مصوبات شوراها اعم از موضوعات اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی و... هستند. همچنین قانون به آن اشاره دارد که سیاست‌های بالادستی نباید وارد مسائل خرد شوند. سازوکار مدیریت حوزه آب کشور در مهر ۱۴۰۱ در شورای عالی مصوب شد؛ اما اجرایی نگردیده و پیشنهاد ما این است که بر اساس مصوبه وزارت نیرو که در آذرماه سال گذشته به استان‌ها ابلاغ شد، سازوکار مذکور در حوزه کشف رود به عنوان پایلوت اجرایی شود و دستگاه‌های استانی نیز به تحقق این مهم کمک کنند. باید در نظر داشته باشیم هر فرد، نهاد، سازمان یا واحدی که آلودگی ایجاد کرده باید هزینه‌های جبران این آلودگی را به شکلی بپردازد و نباید این هزینه‌ها تماما از بودجه عمومی تامین شود. با رعایت اقتصاد آب به این شکل می‌توان نسبت به کنترل بارگذاری‌های جمعیتی در دشت‌های دچار مشکل اقدام کرد. متأسفانه وضعیت دشت‌های استان از سالیان گذشته نه تنها بهبود نیافته؛ بلکه به مراتب نامساعدتر هم شده است. این مساله حاکی از آن است که برنامه‌های موجود کفایت نکرده و یا اهدافمان اجرایی نشده است. در برنامه‌ریزی‌های بلند مدت باید حتما مسئله تامین آب شرب مشهد را در نظر بگیریم در غیر این صورت بخشی از راه حل مسئله آب نخواهیم بود.

«حمیدرضا رضوی خبیر»، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی: اگر قرار است حوزه آب مدیریت شود، باید مدیریت عادلانه‌ای صورت بگیرد. متأسفانه به هر میزان که کشاورزان در استفاده از آب بهینه‌سازی کرده‌اند، به همان میزان آب مصرفی در حوزه شرب و صنعت افزایش یافته است. بخش عمده ای از کشاورزان از حوزه کشاورزی انصراف داده و بخش زیادی از منابعشان را به سمت حوزه ساخت و ساز سوق داده اند. سطح زیرکشت استان از سال ۱۳۹۰ تاکنون ۳۵ درصد کاهش یافته است. عدم افزایش تولید نیز ناشی از عدم بهره‌وری و عدم تجهیز مزارع به سیستم‌های نوین آبیاری است؛ البته در این حوزه نیز رویکردها و تفکرات متفاوتی وجود دارد. متأسفانه سیاست‌ها به گونه ای تنظیم شده که به جای در نظر گرفتن مشوق برای کاهش مصرف آب چاه، سیاست‌های تنبیهی توسط دولت در پیش گرفته شده است. در چنین شرایطی کشاورزان نمی‌توانند برای خود تصمیم بگیرند. این وضعیت سبب شده بسیاری از کشاورزان انگیزه فعالیت نداشته باشند. تمام هم و غم ما باید بر این مقوله باشد تا این آب، بار دیگر به چاه و دشت بازگردد. در واقع، ۳۰ درصد پساب تولیدی باید به چرخه تعادل بخشی بازگردد.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 4	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست			
	☐ مشترک	☐ فوق العاده	☒ عادی	
	محل جلسه: ساختمان شماره ۱ ساعت شروع: ۷:۳۰ : ساعت خاتمه: ۹:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی	رئیس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۸	تاریخ برگزاری: ۱۶ / ۲ / ۱۴۰۳

ضرورت بازنگری در سیاست‌های دولتی مدیریت آب در بخش کشاورزی

«اسماعیل برادران حسینی»، رئیس هیات مدیره انجمن دشت آب مشهد: ۸۰ درصد آب چاه‌ها را می‌توان با بازیافت به چرخه مصرف بازگرداند اما از آن جایی که از مسیر علم و تجارب صاحب‌نظران اقتصادی در این حوزه استفاده نشده، توفیقی حاصل نکرده‌ایم. سیاست‌های فعلی دولت مورد پذیرش قشر کشاورز در حوزه مدیریت آب نیست، لذا باید بازنگری در حوزه سیاست‌ها صورت بگیرد.

«احد جعفریان»، رئیس هیات مدیره انجمن آب بران تربت حیدریه: برای حل مسئله آب نخست باید وضعیت فعلی استان سنجیده و ارزیابی شود، سپس بر اساس آن تقسیم وظایف صورت بگیرد. حال سوال اینجاست که اتاق بازرگانی به عنوان پارلمان بخش خصوصی در این حوزه چه وظیفه ای دارد. برگزاری جلسات باید نتیجه محور باشد؛ لذا در وهله نخست باید پیشنهاد مشخص در حوزه مدیریت آب را تحت عنوان لایحه پیشنهادی مکتوب کنیم و آن را از مجلس شورای اسلامی و ارگان‌های ذی ربط پیگیری کرده و از استدلال‌ات خود دفاع کنیم.

«عماد رجحانی» دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق مشهد: باید در نظر داشته باشیم که بیان اهمیت مسئله اقتصاد آب، مدیریت مشارکتی و بازار آب به تنهایی راهگشا نخواهد بود و ادبیات گفت‌وگو با دولت در این زمینه، بایستی بر پایه بسته‌های پیشنهادی باشد. در این راستا، تدوین این بسته‌ها در قالب لایحه، شیوه نامه یا دستورالعمل برای اجرایی شدن مقوله‌های مهمی مثل بازار آب در دستور کار کمیسیون قرار گرفته است. تجربه‌های شکست خورده و یا موفق در استان‌های دیگر نیز وجود دارد که امید می‌رود با شبکه‌سازی صورت گرفته، از این تجربیات استفاده شود.

«احمدرضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی استان: میزان مصرف آب شرب به جای آن که در سند سازگاری با کم آبی کاهش یابد، افزایش یافته است. این مسائل سبب می‌شود چنین ذهنیتی به کشاورز القا شود که تنها فشار وارده در حوزه مسئله آب بر بخش کشاورزی است. مالکیت آب، اقتصاد آب و مدیریت آب به مثابه مثلثی است که شامل ۱۲ آیتم و مقوله است. متأسفانه شرکت آب منطقه‌ای، سهم آب را برای کشاورز بسیار پایین در نظر گرفته و همین مساله سبب افزایش حفر چاه‌های غیرمجاز شده است. بعد از سال ۱۳۶۳ در دشت ممنوعه مقرر شد اجازه حفر چاه داده نشود اما در مواد ۱۰ و ۱۱ قانون توزیع عادلانه آب حفر چاه را منوط به ظرفیت آبخوان دانسته است این در حالی است که بدون توجه به ظرفیت، چاه‌های زیادی حفر شده است. حفر چاه‌های بی رویه و غیرکارشناسی در دشت‌های ممنوعه حاکی از خطاهای استراتژیک است.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 4	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست ☐ مشارکت ☐ فوق العاده ☒ عادی			 انجمن تخصصی محیط زیست و منابع طبیعی تهران - رضوی
	محل جلسه: ساختمان شماره ۱ ساعت شروع: ۷:۳۰ : ساعت خاتمه: ۹:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۶ / ۲ / ۱۴۰۳	رئیس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۸	

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	گزارش آخرین وضعیت منابع آب استان در سال ۱۴۰۳ توسط مدیر عامل محترم شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی	با توجه به اهمیت مدیریت آب شرب مشهد جلسه مشترکی با شورای محترم شهر مشهد جهت هم اندیشی و چاره جویی برگزار شود.	هماهنگی جلسه مشترک با حضور صاحب نظران حوزه آب و اعضای محترم شورای شهر	۱ ماه
۲	خارج از دستور	با توجه به ضرورت تدوین برنامه‌های اجرایی، به منظور تدقیق ابعاد بازار آب لایحه یا بسته مدیریتی از جانب کمیسیون تدوین و به هیئت رئیسه اتاق جهت انعکاس ارائه گردد.	تشکیل کمیته مربوطه به منظور نگارش بسته مدیریتی پیشنهادی بازار آب.	۱ ماه

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمد علی نعمت نژاد	مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی	آب منطقه‌ای خراسان رضوی
۲	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۳	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
۴	کامران داوری	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۵	اسماعیل برادران حسینی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۶	شیرین سحرخیز	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۷	حمیدرضا رضوی خبیر	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۸	سید محمدرضا علوی مقدم	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۹	محمد هاشم صفار	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۰	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۱	احد جعفریان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۲	سعید رضا خدانشناس	هیئت علمی دانشگاه فردوسی	دانشگاه فردوسی